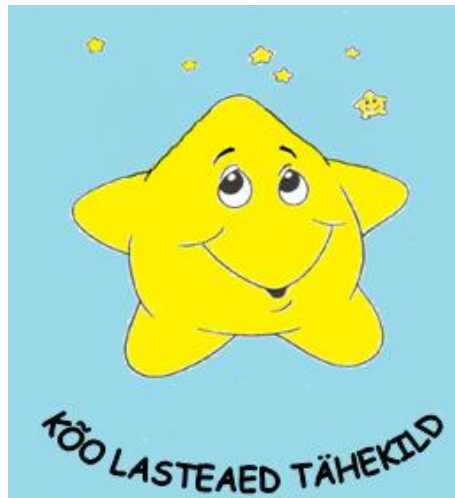

KÕO LASTEAED TÄHEKILD

ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

1.2 Struktuur

1.3 Lasteaia eripära

2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE EESMÄRGID JA SISU

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

3.1 Õpikäsitus

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

4.1 Lasteaia õppeaasta

4.2 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

4.3 Lasteaia päevakava ja selle koostamise põhimõtted

4.4 Lasteaia tegevuskava ja rühmade nädalakavad

4.4.1 Õppeaasta õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ning põhimõtted

4.4.2 Lasteaia tegevuskava

4.4.3 Õpetaja poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevused

4.4.4 Õpetajate poolt organiseeritud üritused lastele

4.4.5 Traditsioonilised ühisüritused, õppekäigud

5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE MEETODID

6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

8. KOOLIVALMIDUSE MÄÄRATLEMISE PÕHIMÕTTED

9. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

10. KOOSTÖÖVORMID LASTEAIAS

11. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

Kõo Lasteaed Tähekild (edaspidi lasteaed) õppekava aluseks on Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse 01.09.2008. a määrus nr 87).

Lasteaia õppekava on aluseks õpetajatele rühma nädalakavade koostamisel, õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ning hindamisel ja perede nõustamisel õppe- ja kasvatusküsimustes.

Aadress: Kõo küla, Kõo vald 70501, Viljandimaa

Omandivorm: Kõo vallavalitsuse munitsipaalasutus

Rühmade arv: 3 (sõimerühm, noorem rühm ja liitrühm)

Kohti: 48, nimekirjas 41 last

Tööaeg: lasteaed on avatud 7.30 – 17.30

Õppetegevus toimub eesti keeles.

1.2 Struktuur

Lasteaias on järgmised rühmad:

- Sõimerühm „Killukesed“ (kuni 3-aastased lapsed)
- Noorem rühm „Killud“ (3-5aastased lapsed)
- Liitrühm „Tähed“ (5-7aastased lapsed)

1.3 Lasteaia eripära

Lasteaed asub Kõo vallavalitsuse, perearstikeskuse, postkontori, raamatukogu ja noortekeskusega ühes hoones, mis kuulub Kõo mõisa kompleksi. Seega asume me mõisa kompleksi endise talli ruumides.

Süvaõpetuslikud suunad Kõo lasteaias on keskkonnaharidus ja õuesõpe. Lasteaia õppekava rõhutab tervishoiu tähtsust ning keskkonna- ja säästva arengu teema lõimimist õppe- ja kasvatustegevustesse. Laste loovuse arendamist, terviseedendust ning keskkonnaharidust toetavad avar õueala, looduskaunis asukoht ja mänguväljaku

lähedal asuv Kõo mõisa park. Kõo mõisa parki kasutame õpikeskkonnana. Erilist tähelepanu pöörame õpetamisele läbi looduse. Igal sügisel ja kevadel korraldame õppekäike, piknike loodusesse.

Eripäraks võib lugeda ka seda, et õppe- ja kasvatustöösse on kaasatud kogu meie väike personal: kolm õpetajat, kolm õpetaja abi, direktor ja kokk.

Tihedat koostööd teeme kõikide sidusgruppidega, sh lastevanemate, kohaliku omavalitsuse ja Kirivere Põhikooliga. Kord nädalas kasutame Kirivere Põhikooli võimalikku liikumisõpetuse läbiviimiseks. Välja on kujunenud kindlad üritused ja traditsioonid: laste sünnipäevade ja rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, emade - ja isadepäeva peod, lõpupeol ja jõulupeol näidendi esitamine, teatri külastused, kevadine ekskursioon ja koolisaatmise pidu. Oleme koos suur ja rõõmus sõbralik pere.

2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE EESMÄRGID JA SISU

Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 01.09.2008.a. määrusest "Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava" on õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Üldeesmärgi täitmiseks on vaja:

- luua lapsele arengut soodustav keskkond;
- lapse igakülgne ettevalmistus kooliks, uude keskkonda minekuks;
- tagada lapsele turvatunne ja eduelamused;
- toetada lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi, ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta;
- soodustada lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsusele ja tunnustatud käitumisnormidele vastavalt

käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks;

- toetada last ümbritseva maailma mõistmisel ja tervikliku maailmatunnetuse kujunemisel;
- pöörata suurt tähelepanu mängule;
- toetada ja abistada vanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel, vajadusel nõustada neid;
- luua töötajatele tingimused motiveeritud tööks, tagada koolitusvõimalused;
- anda lapsele kaasa meeldivad mälestused lasteaiast.

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus jaotub vastavalt Koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale kuueks valdkonnaks:

I Mina ja keskkond

II Keel ja kõne

III Matemaatika

IV Kunst

V Liikumine

VI Muusika

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused; tunnetus- ja õpioskused; sotsiaalsed oskused; enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Alljärgnevalt esitatakse valdkondade üldeesmärgid ning õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise põhimõtted igas valdkonnas.

I MINA JA KESKKOND

Valdkonna „Mina ja keskkond” eesmärgid on, et laps:

- 1) Mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) Saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) Väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnateadlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.
- 7) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 8) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;

Valdkonna „Mina ja keskkond” sisu jaguneb järgmiselt:

- 1) Sotsiaalne keskkond: mina, minu perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) Tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;
- 3) Looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;

4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;

5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

II KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausealle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;

- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

III MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

IV KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovaalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

V MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

VI LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;

- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Kiirenevas ja muutuvast elutempos ning infotulvas on vajalik mõelda, kuidas oluline on inimese tervis, tema suhe loodusega, kultuuriga, teiste inimestega. Eeskätt kujundab valmisolekut eluks kodu, pere, peresisesed suhted. Lasteaiale on oluline kodu toetamine, igasse pereliikmesse austavalt suhtumine ja koostöö.

Ühtlasi on igal töötajal üksikult ja koos võimalik luua ilus, puhas, arenguvõimalusi ja positiivseid suhteid pakkuv keskkond, kus kõigi töötajate läbirääkimiste ja kokkulepete tulemusel on neil võimalus end teostades täita oma ideaale lapsesõbralikust päevasest kodust. Iga lasteaia töötaja soov on olla kasvu- ja arengusoodsa paiga looja ning lapse saatja ja toetaja tema arenemisel.

Õppimise käsitluse aluseks lasteaias on lapsest lähtuv õpetamine ja kasvatamine, kus õppimise allikana nähakse lapse sisemist aktiivsust, mis väljendub huvi tundmisena ümbritseva maailma vastu.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- Lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut soodustab kodu ja lasteaia koostöö. See lähtub lapsest ja on suunatud tervikliku arengukeskkonna kujundamisel ning lapse turvatunde tagamisele. Lasteaia tegevus on perekonnale avatud.
- Lasteaias arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuses laste individuaalseid, vanuselisi, soolisi, rahvuslikke ja piirkondlikke iseärasusi, soodustatakse humaansete ja demokraatlike suhete kujunemist ja püsimist täiskasvanute ja eakaaslastega suhtlemisel.
- Kasvatamisel ja arendamisel väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teisest rahvusest laste kultuuri eripära.
- Kasvatamine ja arendamine toetub lapse loomulikule huvile ümbritseva vastu, lähtub konkreetsest, lapsele ajas ja ruumis tuttavast. Lapse kasvades ja arenedes liigutakse lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- Individuaalses töös arvestatakse laste iseloomu, võimeid, oskusi, kodust olukorda, arengupotentsiaali.
- Mängule on jäetud laste päevakavasse kõige rohkem aega. Mängudes omandatakse sotsiaalseid kogemusi, eneseteenindamisoskusi ja tööharjumusi ning kinnistatakse teadmisi – oskusi.
- Lasteaias toimub laste süsteemne, järjepidev ja eesmärgistatud arendamine ning harjumuste kujundamine. Õppe- ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja keskkonda käsitlevad teemad (kodulooline põhimõte).

- Õpetajal on tugev usk lapse võimetusse ja arengusse, ta motiveerib lapsi ja annab positiivset tagasisidet sooritatud tegevusest, toetades seeläbi lapse loovuse arengut ning tagades igale lapsele eduelamuse.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel peetakse silmas lapse tervise hoidmise ja edendamise ning liikumisvajaduse rahuldamise olulisust.

3.1 Õpikäsitus

- Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms. Õpetajad on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

4.1 Lasteaia õppeaasta

Lasteaia õppeaasta algab 1.septembril ja kestab 31.augustini.

Aktiivne õppeperiood kestab 12. septembrist 31. maini. Septembrikuu esimesed nädalad on planeeritud laste kohanemiseks rühmas. Koolivaheaegadel ja suvekuudel toimub õpitu kordamine ja kinnistamine, põhirõhk on mängulisel tegevusel.

4.2 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevusi viivad läbi rühmaõpetajad ja neid abistavad õpetaja abid. Rühmades töötavad üks õpetaja ja üks õpetaja abi. Täiendavalt tegelevad lastega muusikaõpetaja ja liikumisõpetaja.

- Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmid, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse nädala eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi.
- Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.
- Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning õpetajate ja personali kaasamist.

4.3 Lasteaia päevakava ja selle koostamise põhimõtted

Päevakava koostamisel lähtutakse lasteaia õppekavast ning arvestatakse lasteaia lahtioleku aega, laste ealisi ja individuaalseid arenguvajadusi.

Päevakava koostamisel jälgitakse, et lastel oleks piisavalt aega ja võimalusi aktiivseteks ja vaikseteks tegevusteks ning et õppe- ja kasvatustegevused,

igapäevatoimingud ja vabategevused vahelduks sujuvalt ja moodustaks laste jaoks tasakaalustatud terviku.

Päevakavas arvestatakse lastele soovitatud värskes õhus viibimise aega ja tervisliku toitumise soovitusi.

Päevakava kohaselt võimaldatakse lapsele vähemalt üks kord päevane uneaeg. Erivajadustega lapsele võimaldatakse uneaeg lapse tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes.

Rühmade nädala- ja päevakavasid korrigeeritakse vastavalt rühma laste vanusele, lähtudes kehtivast raamõppekavast ja lasteaia õppe- ja tegevuskavast. Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia õpetajad, kaasates lapsevanemaid. Lasteaia tegevuskava koostatakse koostöös lasteaia personaliga ja kinnitatakse iga õppeaasta alguseks.

Lapse kasvades ja arenedes väheneb igapäevatoimingutele kulutatud aeg ja suureneb õppe-kasvatustegevuste aeg.

Lasteaia päevakava

7.30 - 8.30	laste lasteaeda tulek, mängud
8.30 - 9.00	hommikusöök
9.00 – 12.00	planeeritud tegevused ja mängud ning vabategevus nii sees kui õuealal
12.00 - 13.00	lõunasöök, ettevalmistused päevaseks puhkeajaks
13.00 - 15.00	puhkeaeg
15.00 - 15.15	äratus, korrastamine
15.15 - 17.30	õhtuode, individuaalsed tegevused lastega, mäng toas või õues, kojuminek

Sõimerühma päevakava

7.30 - 8.30	laste lasteaeda tulek, mängud
8.30 - 9.00	hommikusöök
9.00 – 11.30	planeeritud tegevused ja mängud ning vabategevus nii sees kui õuealal
11.30 - 12.30	lõunasöök, ettevalmistused päevaseks puhkeajaks

12.30 - 15.00	puhkeaeg
15.00 - 15.15	äratus, korrastamine
15.15 - 17.30	õhtuode, individuaalsed tegevused lastega, mäng toas või õues, kojuminek

4.4 Lasteaia tegevuskava ja rühmade nädalakavad

4.4.1 Õppeaasta õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ning põhimõtted

Üldised eesmärgid seostuvad teemade teadvustamisega nii õpetuslikus kui ka kasvatuslikus tähenduses. Vastavalt õppekavale toimub õppe- ja kasvatustegevus lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu. Õppeaasta eesmärgid ja põhimõtted kajastuvad õppetöö planeerimisel ning lasteaia õppeaasta tegevuskava koostamisel. Teemade planeerimine lasteaias tugineb aastaringile looduses ja rahvakalendri tähtpäevadele. Põhiteemadena käsitletakse lasteaias: lasteaed; laste elu ning tegutsemine looduse ja inimeste keskel; liiklus ja transport; kodu ja perekond; loodus; riiklikud ja rahvuslikud tähtpäevad.

Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias jaotub kuueks põhivaldkonnaks, kus õpetaja planeerib ja viib lõimitult läbi erinevaid tegevusi:

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Matemaatika
- Kunst
- Liikumine
- Muusika

Lasteaed on eelkõige lapse kasvatusasutus, kus laps peab omandama alushariduse. Lasteaias anname lapsele palju mängimis- ja isetegutsemisvõimalusi, viibime palju looduses ja jalutuskäikudel, et vaadelda last ümbritsevat looduskeskkonda. Vaadeldut saavad lapsed väljendada läbi kujutava kunsti. Pakume lapsele kasutada erinevaid materjale aktiveerimaks lapse tegevust ja väljendusvõimalusi.

4.4.2 Lasteaia tegevuskava

Lasteasutuse tegevuskava on dokument, milles määratletakse lasteasutuse ühe õppeaasta tegevuskava, lähtudes lasteaia arengukavast ja õppekavast, õppeaasta üldeesmärkidest ja eelmise õppeaasta sisehindamise tulemustest.

Lasteaia tegevuskavas määratletakse lasteasutuse arengukava valdkondadest tulenevalt eesmärgid, tegevused, vastutajad ja tähtajad.

Tegevuskava koostamisest võtavad osa kõik lasteaia õpetajad. Lasteaia tegevuskava kinnitab lasteasutuse direktor enne õppeaasta algust.

Lasteaia tegevuskavas tuuakse välja õppeaasta jooksul käsitletavat teemasid. Teemade valikul arvestatakse laste vanust ja lastevanemate soove ning lähtutakse aastaegadest, rahvuslikest tähtpäevadest, ühiskonna ja keskkonna muutustest jmt.

Temaatiline aastakava aitab:

- õpetajal rakendada raamõppekava ja lasteaia õppekava,
- kooskõlastada õppetööd erinevates vanuseastmetes,
- arendada õpetajate vahelist koostööd,
- kaasata lapsevanemaid.

4.4.3 Õpetaja poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevused

Kavandatavate õppe- ja kasvatustegevuste aluseks on riiklik raamõppekava, lasteaia õppekava, lasteaia õppeaasta tegevuskava ja lasteaia nädala õppetegevuste plaan. Õpetajad osalevad lasteaia tegevuskava koostamises. Tegevuskava üheks osaks on tegevuskava, milles kavandatakse õppekäigud, ühisüritused, kuude teemad ja eesmärgid.

Õpetajad koosavad rühma nädalaplani arvestades laste vanust, arengutaset, individuaalsust, lastevanemate soove, lasteaia õppekava, lasteaia traditsioone ja üldürituste kava. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajatel teha vajadusel muudatusi.

Rühma „Killukesed“ õppetegevusplaani

Tegevused nädalas

Vaatlemine ja uurimine 2 korda nädalas

Kuulamine ja kõnelemine 2 korda nädalas

Matemaatika (võrdlemine jms) 2 korda nädalas

Liikumistegevused 2 korda nädalas

Muusikategevused 2 korda nädalas

Kunstilised tegevused: 3 korda nädalas (joonistamine/maalimine, kleepetöö/meisterdamine, voolimine)

Rühma “Killud” õppetegevusplaan

Tegevused nädalas

Vaatlemine ja uurimine 2 korda nädalas

Kuulamine ja kõnelemine 2 korda nädalas

Lugemine ja kirjutamine (4a) 2 korda nädalas

Võrdlemine ja arvutamine 2 korda nädalas

Liikumistegevused 2 korda nädalas

Muusikategevused 2 korda nädalas

Kunstilised tegevused: 3 korda nädalas (joonistamine/maalimine, kleepetöö/meisterdamine, voolimine)

Rühma “Tähed” õppetegevusplaan

Tegevused nädalas

Vaatlemine ja uurimine 3 korda nädalas

Kuulamine ja kõnelemine 3 korda nädalas

Lugemine ja kirjutamine 2 korda nädalas

Võrdlemine ja arvutamine 2 korda nädalas

Liikumistegevused 2 korda nädalas

Muusikategevused 2 korda nädalas

Kunstitegevused 3 korda nädalas

4.4.4 Õpetajate poolt organiseeritud üritused lastele

Lastele ürituste (õppekäigu, ekskursioonid, peod, lastehommikud jne) organiseerimisel lähtutakse käsitlusele tulevatest teemadest, laste vanusest, lasteasutuse materiaalsetest võimalustest ja lastevanemate soovidest ning lasteaia traditsioonilistest üritustest.

4.4.5 Traditsioonilised ühisüritused, õppekäigud

SEPTEMBER

Teadmiste päev

Mänguasjade nädal

Lastevanemate koosolek

Sügise sünnipäev, sügismatk

Mihklinäitus e. sügisandide näitus (koos lastevanematega)

OKTOOBER

Liiklus

Õpetajate päev

Spordinädal, kaalumine/mõõtmise

Arenguveestlused

Õppekäik: koduloomad/kodulinnud

Lasteaia sünnipäeva tähistamine 02. oktoober (lasteaia sünnipäev – 1989. aasta september; uue maja valmimisaeg aastal 1996)

NOVEMBER

Leivanädal

Hingedepäev

Isadepäev

Mardipäev

Kadripäev

DETSEMBER

Jõuluaeg – I,II, III, IV advent

Päkapikula, piparkookide küpsetamine

Teatri ühiskülastus

Jõulumaa Pilistveres

Kuuse toomine

Jõulupidu

Metsloomadele söögi viimine

JAANUAR

Talvise metsa vaatlus

Jäljed lumel

Lumelinna ehitamine

VEEBRUAR

Küünlapäev

Politsei

Sõbranädal

Vastlapäev

Vabariigi aastapäeva tähistamine

MÄRTS

Naistepäev

Tüdrukute nädal

Emakeelepäev (raamatukogu külastus)

Tere kevad

Teatri nädal

Kino. Teater.

APRILL

Naljapäev

Lihavõtted

Tere päev!

Ilmavaatlus

Lastevanemate koosolek

Arenguvestlused

Luaralli

MAI

Kevadine spordipäev

Perespordipäev

Emadepäeva kontsert

Lauluvõistlus

Ekskursioon

Lõpupidu

5. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuste meetodid

Tööviiside ja meetodite valikul arvestame pedagoogilisi printsiipe:

TERVIKLIKKUS - kogu õppekasvatustöö annab lapsele tervikliku pildi ümbritsevast elust.

LASTE PÄRASUS - kõige aluseks on lapsepärasmus ja huvi äratamine lapses.

ELULÄHEDUS - õppekasvatustöö on korraldatud lapsele tuttava ja arusaadava põhjal.

ISESEISVUS JA AKTIIVSUS - uusi teadmisi ja oskusi hangitakse uurides, katsetades, tajudes mitmete meelte abil ning kinnistatakse praktilises tegevuses.

KODULOOLISUS - väljendub teemade valikul.

INDIVIDUAALSUS - arvestades iga lapse individuaalsust.

Õppekasvatustöö eesmärkide ellurakendamisel kasutame erinevaid tööviise:

- Vaatlust
- Vestlust, jutustamist
- Õppemängu
- Õppekäiku
- Katseid, uurimisi
- Iseseisvat tööd
- Rühmatööd
- Lavastusmänge

Rahuldavate tulemusteni jõudmiseks on oluline järjepidev harjutamine, kordamine ning uute teadmiste, oskuste kasutamine igapäevastes toimingutes. Iga lapse areng on individuaalne ning kulgeb oma ajas ja ruumis.

Õppe- kasvatustegevused on integreeritud, nädala teema seob kõiki tegevusi: lugemist ja kirjutamist, vaatlemist ja uurimist, võrdlemist ja arvutamist, voolimist, joonistamist, kleepetööd, muusikat ja liikumist. Kasutame igapäevaelus pidevalt uuenevat kirjandust ja internetist saadud teadmisi. Uusi teadmisi omandame läbi mängu, õppekäikude ja igapäevaste toimingute.

6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

- Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Õpetajad viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õpetaja suunatud tegevustes.
- Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- Lasteaia pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- Vähemalt üks kord õppeaastas viib õpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestlust, mis:
 - annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
 - selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
- Lapse arengu hindamise ja arenguvestluste tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordineerimist, kõndi, rühti ja tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.

Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut. Siia kuulub ka kõne kasutamise ja mõistmise hindamine.

Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust, toimetulekusust, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamisest, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega. Suhtlemises, mängus ja igapäevategevustes vaadeldakse

lapse kõlblelist ja esteetilist arengut. Mänguvaatlusi viivad õpetajad läbi Temiseva tabeli järgi, toimub ka lapse enesehindamine vastava ankeedi põhjal. Kõik tulemused säilitatakse laste arengu kaustas ja arutatakse läbi lastevanematega arenguveestlustel.

Arengukirjelduse koostamisel on orientiiriks lapse arengu eeldatavad tulemused kolme-, nelja-, viie-, kuue- ja seitsmeaastaseks saamisel. Lapse arengu vaatluseks on väljatöötatud nõutud pädevuste kriteeriumid vastavalt lapse vanusele, tuginedes RÕK-ile ja lasteaias õppekava tegevuskavade eesmärkidele. Lapse arengut jälgivad ja hindavad rühmaõpetajad kaks korda aastas, oktoobris ja aprillis.

Kokkuvõtliku kirjaliku arengukirjelduse iga lapse kohta teeb õpetaja üks kord aastas, aprillis, mille põhjal annab lapsevanemale sõnalise hinnangu tema lapse edusammude kohta lasteaias.

Arengukirjelduste koostamisel toetutakse lapse omandatud pädevustele, laste tööde vaatlustele, vestlusele lapsega, teiste õpetajatega ja lapse perega. Arengukirjeldustes tuuakse välja lapse individuaalsus, tema tugevad küljed, arenguvaldkonnad ja edasised tegutsemiseesmärgid õppe- ja kasvatustegevustes.

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele mapp. Kaks korda aastas toimuvad arenguveestlused: sügisel (oktoobris) toimuvad arenguveestlused vaid uute lastevanematega, kevadel (aprillis-mais) toimuvad arenguveestlused kõikide lastevanematega. Vestlusel vahetavad õpetaja ja lapsevanem informatsiooni lapse arengust ning lepivad kokku edasise koostöö eesmärkides. Õpetaja toetub arenguveestlusel konkreetse lapse kohta aasta jooksul tehtud kirjalikele märkmetele ja lapsevanem eelnevalt lasteaiast kaasa antud ja kodus ettevalmistatud ankeedile.

Probleemide tekkimisel võib lapsevanem pöörduda õpetajate või direktori poole.

7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

MINA JA KESKKOND

TEEMA	1-2aastased	2-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased
MINA JA LASTEAEDE ENDA TUTVUSTUS LASTEAIARUUMID, TÖÖTAJAD RÜHMAREEGLID	Teab oma eesnime. 1. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik) 2. Väljendab küsimisel enda äratundmist peeglis või fotol. 3. Paneb täiskasvanu eeskujul asjad õigesse kohta. 4. Täiskasvanu meeldetuletamisel jätab ära minnes. 5. Tunneb ära oma lasteaia.	1. Suudab leida oma koha rühmas ja oskab öelda oma rühma nime. 2. Osutab oma lasteaiale, mängukaaslastele, õpetajatele. 3. Osutab või kirjeldab, kus on rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ja WC. 6. Matkib lihtsaid töövõtteid. 7. Teab oma nime. 8. Mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes täiskasvanu juuresolekul neile vastavalt oma käitumist (loobudes tegevuse algatamisest).	1. Ütleb küsimise korral oma rühma kaaslaste ja õpetajate, õpetaja abi nimed. 2. Nimetab rühmas olevaid esemeid. 3. Ütleb vastuseks nime küsimisele oma ees- ja perekonnanime. 4. Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedel. 5. Loetleb oma õdede – vendade nimed. 6. Vastab õigesti küsimisele, kas ta on poiss või tüdruk. 7. Matkib täiskasvanu eeskujul enim tuntud elukutsete tegevust (nt kokk teeb süüa, tuletõrjuja kustutab tuld).	1. Kirjeldab lasteaia erinevate ruumide otstarvet. 2. Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid lasteaias nende tegevuse alusel (nt kokk teeb süüa, õpetaja abi katab lauda). 3. Enne uue tegevuse alustamist korrastab eelneva koha. 4. Paneb iseseisvalt oma riided ettenähtud kohta. 5. Kasutab iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid. 6. Põhjustab lihtsamate lauakommete vajalikkust (nt noa ja kahvliga söömine).	1. Oskab öelda oma nime, vanust ja sugu. 2. Nimetab lasteaia töötajaid ja nende ülesandeid (nt kokk teeb süüa). 3. Nimetab oma lasteaia nime, ruume ja õueala vahendeid. 4. Teab rühmareegleid. 5. Põhjustab mängu- või töökoha korrastamise vajadust. 6. Teab oma, võõra ja oma tähendust. 7. Oskab kirjeldada oma tegevusi. 8. Järgib süües lauakombeid. 9. Näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest tuleb kõikidesse inimestesse sõbralikult suhtuda (nt kaasab teisi oma mängu, jagab mänguasju).	1. Oskab end tutvustada, teab oma kohustusi ja õigusi, kirjeldab ennast ja oma huve. 2. Ütleb küsimisel oma koduse aadressi. 3. Kirjeldab oma lasteaia asukohta, teab aadressi. 4. Selgitab vestluses lasteaia erinevate ametite vajalikkust. 5. Paneb märjad riided ise kuivama. 6. Korrastab oma isiklike esemete hoiukohta (töökoht või riidekapp). 7. Põhjustab viisakusreeglite järgimise vajadust. 8. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühma reegleid ja traditsioone.
MINA JA TÄNAV KÄITUMINE	1. Osutab küsimisel maanteel	1. Osutab pildil olevatele sõidukitele (auto,	1. Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong,	1. Kirjeldab erinevaid sõidukeid sh. trammi, trolli	1. Teab vana-aja transpordivahendeid: hobune ja	1. Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke

Kõo Lasteaed Tähekild

<p>TÄNAVAL LIIKLUSREEGLID TRANSPORT TURVALISUS</p>	<p>sõitvatele autodele, bussidele. 2. Osutab sõiduteele ja kõnniteele.</p>	<p>buss, rong, lennuk). 2. Osutab tänaval valgusfoorile ja selle värvidele pildil (roheline, kollane, punane). 3. Osutab küsimisel auto- ja kõnniteele. 4. Osutab küsides helkurile.</p>	<p>buss, lennuk, laev) 2. Teab mõisteid <i>sõidutee ja kõnnitee</i>. 3. Teab liiklusmärkide tähtsust. 4. Teab valgusfoori tulesid (punane, kollane, roheline). 5. Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid. 6. Selgitab, miks autoteed peab ületama ettevaatlikult. 7. Teab helkuri kasutamise vajalikkust.</p>	<p>2. Selgitab, miks maanteedel on ülekäigurajad (sebrad) ja valgusfoorid. 3. Teab lihtsamate liiklusmärkide tähendusi. 4. Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ja tähendust 5. Teab, kuidas ületada sõiduteed, ka jalgrattaga. 6. Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. Eristab autosid: sõidu- ja veoautod. 7. Oskab selgitada helkuri kasutamise põhimõtteid (kus, kuidas kasutada) 8. Teab, kuidas ühissõidukis käitatakse</p>	<p>hoburakendid (saan, vanker ja regi). 2. Osutab pildil lõunamaade veoloomadele – eesel, härg, kaamel; põhjamaade veoloomadele – põhjapõder ja koer. 3. Teab erinevaid ametiautosid (kiirabiauto, tuletõrjeauto, politseiauto). 4. Selgitab, miks maanteedel on ülekäigurajad (sebrad) ja valgusfoorid. 5. Selgitab, kuidas ületada sõiduteed reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal. 6. Ületab iseseisvalt ohutult sõidutee. 7. Põhjendab, miks rattaga, rulaga, rulluiskudega sõites peab kandma kiivrit. 8. Selgitab, et autos sõites (sh tagaistmel) tuleb kinnitada turvavöö. 9. Teab liiklusmärkide tähendusi (sh</p>	<p>sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jms.) 2. Kirjeldab jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise põhimõtteid. 3. Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. 4. Teab, kuidas ületada ristmikku. Nimetab erinevaid sõidukeid: õhusõidukid – lennukid, helikopterid, kosmoseraketid; veesõidukid – paadid, laevad, parved (ohutus paadisõidul). 5. Oskab kasutada hädaabinumbrit 112 6. Teab, kuidas käituda ühissõidukis (sisenedes, väljudes) 7. Teab, kuhu ja miks kinnitada helkur (helkurribad) 8. Teab rulluiskude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnuki kaitsmed, ohutud paigad).</p>
--	--	--	--	--	---	--

					hoiatusmärgid, keelumärgid). 9. Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikutingimustes.	
KODUKOHA LOODUS	1.Tunneb rõõmu looduses viibimisest. 2.Osutab küsimisel lumele, veele, päikesele. 3.Osutab küsimisel puule, lillele, kivile, murule. 4.Osutab tuntumatele kodu- ja metsloomadele 5.Osutab tuttavale puuviljale, aedviljale.	1.Teab mõisteid: päike, vihm, pilv, lumi 2.Matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi (nt vihmasadu, tuul). 3.Oskab osutada veele, lumele. 4.Oskab osutamisel nimetada metsa, muru, puud, lille. 5.Mõistab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett. 6.Leiab loodusest ja pildilt puu, lille ja seene. 7.Nimetab küsimisel puuvilja (nt. õun), köögivilja (nt. porgand)	1.Teab nimetada päikest, erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab) 2.Teab nimetada ja leiab muru, kive, liiva, mulda, vett, puud, lille, metsa. 3.Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks toitu ja vett. 4.Teab osutamisel nimetada tuttavaid lilli. 5.Osutab küsimisel soojale ja külmale (nt vesi, radiaator). 6.Nimetab puu- ja köögivilju (nt õun, pirn, kartul, porgand, kurk, tomat).	1.Oskab nimetada kodukoha olulisemat järve. 2.Kirjeldab vaatlemisel (uurimisel) savi. 3.Teab nimetada kodukoha metsas kasvavaid tuntumaid seeni. 4.Teab ja kirjeldab, kuidas taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu. 5.Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi (nt vihma sajab, päike paistab, taevast on pilved, lumi sulab). 6.Kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (värvuvad ja langevad). 7.Eristab okaspuid lehtpuudest.	1.Kirjeldab ilmastikunähtusi. 2.Teab õhu vajalikkust ja kasutamist. 3.Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimestele. 4.Elustik jõgedes, järvedes, merel. Küsimisel kirjeldab, et suvel on soe ja talvel külm. 5.Selgitab küsimisel, et lumi ja jää muutuvad sulades veeks. 6.Kirjeldab lähiumbruse maavarade erinevusi (nt savi, liiv, muld). 7.Kirjeldab metsa. 8.Selgitab ilmastiku muutuste seostest taimede, loomade ja inimestega (nt lehed langevad, loomad	1.Teab kirjeldada kodukoha loodust 2.Nimetab 1-2 maavara (nt turvas, paekivi, põlevkivi). 3.Teab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks. 4.Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele. 5.Kirjeldab puhast vett ja veekogude erinevust. 6.Põhjendab loomade ja taimede erinevust maakera erinevatel poolkeradel sealse erineva temperatuuriga. 7.Nimetab esemeid, mille kasutamiseks on vajalik õhk (jalgratta- ja autokumm, ujumisrõngas). 8.Kirjeldab metsa ja niidu erinevusi, sood ja raba. 9.Loetleb puu osi (tüvi, võra, oksad). 10.Nimetab 4-6 sorti lilli. 11.Nimetab leht- ja okaspuude (mis ei ole

				<p>8.Nimetab 1-2 lehtpuud (nt kask, vaher) ja 1-2 okaspuud (kuusk, mänd).</p> <p>9.Nimetab seene osadena kübara ja jala.</p> <p>10.Kirjeldab, mida tuttavatest köögi- ja puuviljadest valmistada saab.</p>	<p>jäävad talveunne, inimesed riietuvad soojemalt).</p> <p>9.Nimetab mõne söögi- ja mürgiseene (nt kukeseen, pilvik, kärbseseen).</p> <p>10.Nimetab lilleosi (leht, vars, õis).</p> <p>11.Nimetab 2-3 viljapuud (õuna-, pirni-, ploomipuu).</p> <p>12.Ütleb, mis aastaajal valmivad viljad.</p> <p>13.Nimetab 3-4 lehtpuud (nt pihlakas, kastan, tamm).</p> <p>14.Teab nimetada põõsaid (nt sirel, marjapõõsad)</p> <p>15.Nimetab erinevaid köögivilju (nt punapeet, kaalikas, kõrvits) ja teab, kuidas neid kasutatakse.</p>	<p>viljapuud) vilju (nt kastanimuna, tammetõru, käbi).</p> <p>12.Selgitab, kuidas levivad seened (niidistiku abil).</p> <p>13.Selgitab, miks seeni korjatakse noaga.</p> <p>14.Teab nimetada metsas ja aias kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õuna-, kirsi-, pirnipuu, pihlakas, tamm, pärn, kuusk, mänd, kastan, lepp, sarapuu, paju, kask)</p> <p>15.Teab mürgiseid taimi.</p>
<p>LOODUS – KAITSE <i>SÄÄSTMINE</i> <i>HOOLIV SUHTUMINE</i></p>	<p>1.Mõistab, et ainult puhast vett võib juua.</p> <p>2.Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti. (Jääb ära)</p>	<p>1.Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.</p> <p>2.Teeb täiskasvanu eeskujul lihtsaid töid looduses (lindude toitmine, puuokste korjamine).</p>	<p>1.Suudab enda ümber hoida puhtust looduses, kodu ja lasteaia ümbruses.</p> <p>2.Leiab loodusesse mittekuuluvat prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta</p>	<p>1.Mõistab, et vett tuleb kokku hoida, nagu käsi pestes, samuti paberit kasutades.</p> <p>2.Oskab enda ümber hoida puhtust õuealal. Põhjendab, miks</p>	<p>1.Teab, et joogivett tuleb kokku hoida (hambapesu. Nõudepesu, joogiks võetud vesi).</p> <p>2.Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutada tuli toast lahkudes).</p>	<p>1.Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub säästvalt.</p> <p>2.Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud loodusele.</p> <p>3.Teab, kuidas loomi, linde talvel aidata ja oskab seda</p>

			(prügikast, prügikott, ämber).	visatakse praht prügikasti ja kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse.	3.Põhjendab, miks loomade ja lindude elutingimused talvel raskemad on ja kuidas neid saab aidata. 4.Mõistab, et on vaja istutada puid ja hoolitseda nende eest 5.Mõistab ja kirjeldab prügi sorteerimise vajalikkust (paber, plast, patareid). 5.Soovib osaleda looduse korrastamisel. 6.Mõistab, miks mõned taime- ja loomaliigid on looduskaitse all (kuna neid on looduses väga vähe). 7.Teab, et loodust tuleb hoida. Ei tohi murda oksid ega kahjustada taimi; lõhkuda sipelgapesi, teha viga putukateele, konnadele jne	teha. 4.Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata. 5.Teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sorteerida lihtsamat prügi (paber, kile, papp, pudelid, olmeprügi). 6.Teab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. 7.Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele. 8.Mõistab säästlikkuse vajadust- tarbetud ostud, raiskamine. 9.Teab, et looduskaitse kaitsevad loodust, istutavad uut metsa, hoolitsevad taimede ja loomade eest.
ELU MITMEKE- SISUS MAAL LOOMAD LINNUD KALAD	1.Leiab mänguasjade seast ja pildilt koduloomi. 2.Osutab küsimisel pildil loomale,	1.Nimetab tuntumaid koduloomi (nt. kass, koer). 2.Osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea,	1.Nimetab tuntud koduloomi ja matkib nende häälitsusi. 2.Nimetab tuntumaid metsloomi (karu, siil, orav, hunt). 3.Nimetab tuntud	1.Teab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust. 2.Kirjeldab erinevate loomade (erinevaid) elupaiku	1.Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja – viisiga loomi, kirjeldab nende välimust. 2.Selgitab, miks loomad karva vahetavad.	1.Oskab nimetada ja iseloomustada koduloomi, metsloomi ja putukaid. 2.Nimetab 2-3 looma, kes jäävad talveunne. 3.Nimetab erinevate loomade (ka põhja- ja

Kõo Lasteaed Tähekild

<p>PUTUKAD</p>	<p>linnule, putukale.</p>	<p>saba, käpad). 3.Teab, et mõned loomad elavad metsas, mõned inimeste juures (metsloomad, koduloomad). 4.Osutab küsimisel linnule, putukale, kalale ja konnale.</p>	<p>loomade iseloomulikke tunnuseid (nt jänesel pikad kõrvad, oraval pikk saba). 4.Osutab küsimisel putukatele (sipelgas, sääsk, mesilane). 5.Osutab küsimisel tuntumatele putukatele (sipelgas, sääsk, mesilane). 6.Nimetab tuntumaid veelanikke, nt konna ja kala.</p>	<p>ja elamiseviise (nt rebane elab urus). 3.Nimetab linnu kehaosi (nt pea, nokk, tiivad) 4.Nimetab tuntumaid veelanikke, nt konna ja kala. 5.Teab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)</p>	<p>3.Nimetab tuntumaid linde (nt varblane, tihane, tuvi). 4.Nimetab 3-4 putukat (nt liblikas, kärbes, mesilane, kiil). 5.Kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid (nt uimed, soomused, saba). 6.Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus, poegade toitmine). 7.Nimetab 3-4 putukat (nt liblikas, kärbes, mesilane, kiil). 8.Teab putukate elupaiku: mesilane – mesitaru, sipelgas – sipelgapesa. 9.Kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid (nt uimed, soomused, saba).</p>	<p>lõunamaa-) seast need, kes elavad Eestis. 4.Põhjendab, miks mõned linnud lendavad soojale maale. 5.Nimetab tuntumaid paigalinde (nt varblane, tihane, tuvi) ja rändlinnuliike (nt pääsuke, kuldnokk). 6.Nimetab enimtuntuid põhja- ja lõunamaa loomi. 7.Selgitab, miks mõnda looma nimetatakse kiskjaks. 8.Nimetab 2-3 liiki kalu. 9.Kirjeldab tuttavate putukate ja roomajate välimust ja elupaiku. 10.Teab ohtlikke loomi ja putukaid (rästik, herilane/mesilane, puuk).</p>
<p>PEREKOND JA KODU VANEMAD VANAVANEMAD</p>	<p>1.Osutab pildil olevatele pereliikmetele : ema, isa, õde, vend.</p>	<p>1.Osutab küsimisel pereliikmetele: ema, isa, õde, vend. 2.Mõistab, et peab lasteaias olema, sest vanemad käivad</p>	<p>1.Nimetab pereliikmeid: ema, isa, vend, õde. 2.Teab õdede ja vendade nimesid. 3.Mõistab, et</p>	<p>1.Teab oma pereliikmeid ja nimesid: ema, isa, õde, vend. 2.Teab oma kodu, kus elab, kirjeldab</p>	<p>1.Kirjeldab oma perekonda (nimed, perekonnanimed ja vanaisa, vanaema nimed). 2.Teab, miks</p>	<p>1.Teab oma pereliikmeid (ees-ja perekonnanimesid) ja lähisugulasi. 2.Teab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid.</p>

<p>EHITISED KODU ÜMBRUS</p>	<p>2.Mõistab kodu tähendust.</p>	<p>tööl. 3.Teab koduseid toimetusi (ema teeb süüa, isa parandab). Mõistab, mis on kodu.</p>	<p>vanemad peavad tööl käima. 4.Vastab küsimusele oma kodu ja pereliikmete kohta. 5.Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi. 6.Teostab ettenäitamisel lihtsamaid töövõtteid (nt. põranda pühkimine). 7.Tunneb ära oma kodu ja kirjeldab seda. 8.Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, triikraud, televiisor, arvuti).</p>	<p>oma tuba. 3.Kirjeldab, millised reeglid kehtivad tema kodus. 4.Teab, mis linnas elab. 5.Teab nimetada vanemate ameteid ja koduseid tegevusi. 6.Kirjeldab oma kodu ja tunneb ära oma lasteaia. 7.Teab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat.</p>	<p>vanemad peavad tööl käima ja kirjeldab, mis tööd teevad. 3.Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja. 4.Kirjeldab majaosasid ja nende otstarvet, ruume ja sisustust. 5.Nimetab kodu asukohta. 6.Teab nimetada koduvalla olulisi ehitisi (kirik, mõis). 7.Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi. 8.Teab kirjeldada talukodu ja kõrvalhooneid. 9.Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet, ohte.</p>	<p>3.Mõistab, et pered võivad olla erinevad. 4.Jutustab oma vanavanematest. 5.Kirjeldab oma kodu ja kodukohta. 6.Teab kodust aadressi ja telefoni. 7.Teab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning otstarvet. 8.Nimetab maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm.) 9.Nimetab koduümbruse teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksur, pank, apteek jm.). 10.Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat, talus kasutatavaid põllutöömasinaid.</p>
<p>ESIVANE-MATE ELUOLU JA RAHVAKA- LENDER TÄHTPÄEVAD PÜHAD</p>	<p>1.Mõistab, et igal lapsel on sünnipäev. 2.Teeb kaasa liisusalmi lugemist ja liigutusi.</p>	<p>1.saab aru, et sünnipäev on tähtis päev 2.Teab mõnda liisusalmi koos liigutustega. 3.Täidab täiskasvanu</p>	<p>1.Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse). 2.Nimetab küsimisel pühadega seotud tegevusi. 3.Kirjeldab, kuidas tema käis vastlaliugu</p>	<p>1.Teab, millal on tema sünnipäev (kuu) ja teab (või näitab näppudel) kui vana ta on. 2.Teab tähtsamaid pühasid ja rahvakombeid.</p>	<p>1.Kirjeldab tähtpäevi peres. 2.Kirjeldab oma kodukohta (kodu, pere, loomad, naabrid) ja kombeid. 3.Teab, millal on tema sünnipäev ja kui</p>	<p>1.Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. 2.Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, sõbrapäev emakeelepäev, lastekaitsepäev, jm.). 3.Kirjeldab rahvakombeid</p>

Kõo Lasteaed Tähekild

<p>KOMBED ELUOLU</p>		<p>eeskujul lihtsamaid rahvakombeid (nt. vastlaliu laskmine).</p>	<p>laskmas, jõulude ajal loomadele metsa toitu viimas vm. 4.Teab liisusalmi lugeda ja mõistatuse tähendust.</p>	<p>3.Põhjendab, miks riietutakse mardija kadrisandiks. 4.Räägib oma vanavanematest. 5.Osutab piltidele, milline oli elu vanasti talus: taluhoone sisustus, tarbeesemed; riietus vanasti, talutööd, koduloomad, nende talitamine 6.Teab mõnda mõistatust, liisusalmi, vanasõna</p>	<p>vanaks saab. 4.Kirjeldab tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev, jõulud, jaanipäev). 5.Teab kirjeldada tähtpäevade tähistamist lasteaias ja kodus. 6.Nimetab jõulutoite – piparkoogid, verivorstid, seapraad, hapukapsad; rahvamängud – köievedu, vägikaika vedamine jne.; lauldi ja ennustati (tinavalamine). 7.Teab, milline oli elu vanasti talus: taluhoone sisustus, tarbeesemed; riietus vanasti ja kaasajal; talutööd, nende võrdlus tänapäeva töödega. 8.Teab peast 1-3 liisusalmi, mõistatust, vanasõna.</p>	<p>(sh. hingedepäev, karjalaskepäev, mihkkipäev, küünlapäev, volbripäev). 4.Selgitab, et esivanemad ennustasid ilma looduse (loomade ja taimede) ning rahvakalendri tähtpäevade järgi. 5.Teab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (vabariigi aastapäev, võidupüha). 6.Teab esivanemate vaimuvara – muinasjutud, rahvalaulud ja –tantsud, vanasõnad, kõnekäänud, mõistatused 7.Nimetab Eesti Eepost “Kalevipoeg“</p>
<p>AEG JA RUUM ÖÖ JA PÄEV HOMMIK JA</p>	<p>1.Mõistab, et päeval on valge ja öösel on pime. 2.Mõistab</p>	<p>1.Teab küsimisel, osutamisel pildil päeva ja ööd. 2.Mõistab, et hommikul tuleb</p>	<p>1.Teab küsimise korral iseloomustada ööd (pime) ja päeva (valge). 2.Mõistab hommiku</p>	<p>1.Eristab päeva ööst (päeval on valge, öösel on pime). 2.Teab, et päeva</p>	<p>1.Eristab ja iseloomustab päeva ja öö vaheldumist ning seostab taimede ja loomade tegevusega.</p>	<p>1.Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, kuud - aastaring.</p>

Kõo Lasteaed Tähekild

<p>ÕHTU NÄDAL KUUD AASTAAJAD KOSMOS</p>	<p>päevade järgnevust. 3.Osutab küsimisel päikesele. 4.Mõistab, et päike annab valgust.</p>	<p>lasteaed ja õhtul läheb koju. 3.Teab päevade järgnevust (peale ööd tuleb uus päev). – jääb ära 4.Mõistab, et päeval paistab päike (siis on valge), öösel paistab kuu.</p>	<p>ja õhtu erinevust. 3.Mõistab nädalapäevade järgnevust. 4.Teab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel külm, suvel soe). 5.Teab, et päeval paistab taevast päike ja öösel kuu, tähed.</p>	<p>valgustab päike, öösel tähed ja kuu. 3.Eristab hommikut õhtust ja kirjeldab päevaseid tegevusi lasteaias. 4.Teab nädalapäevi. 5.Teab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe).</p>	<p>2.Teab päeva ja öö erinevusi ning kirjeldab, miks öösel on pime, päeval valge. 3.Teab nädala ja kuude nimetusi. 4.Teab nimetada ja kirjeldada talve, kevade, suve, sügise iseloomulikke omadusi ning seostada aastaegade vaheldumisega. 5.Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid. 6.Teab õhu vajalikkust ja kasutamist. 7.Nimetab mõnda kosmoses asuvat planeeti</p>	<p>2.Teab talve ja suve päeva pikkuse erinevusi. Seostab ja kirjeldab aastaegade muutusi. 3.Nimetab inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, rannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne.) 4.Oskab nimetada loomade, lindude, putukate tegevusi seoses aastaegadega (linnud ehitavad pesa, toidavad poegi, lendavad lõunasse, talveuni jm.) 5.Mõistab päikesesüsteemi (Päike on täht. Maa ja teised planeedid tiirlevad ümber päikese; Kuu – Maa kaaslane, tähed on väikesed päikesed – hõõguvad gaasikerad ja neid uuritakse teleskoobiga 6.Teab, et kosmonaudid sõidavad kosmoselaevadega kosmost uurima.</p>
---	---	--	--	--	---	---

<p>EESTI ON MU KODUMAA SÜMBOLID MAAKAART RAHVUSED KEEL</p>	<p>1.Mõistab, et tema kodu on Eestimaal- jääb ära</p>	<p>1.Mõistab kodumaa tähendust (seal kus elad) 2.Osutab küsimisel Eesti lipule.</p>	<p>1.Teab Eestimaad kui kodumaad. 2.Osaleb jõukohasel viisil kodumaa tähtpäevade tähistamisel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriie kandmine jm) 3.Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid.</p>	<p>1.Teab Eesti riigi sümboleid: lipp, lill, lind. 2.Mõistab lipu heiskamise tähtsust (suurtel tähtpäevadel).</p>	<p>1.Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid (lipp, vapp, hümn, lill, lind, kivi). 2.Teab sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp. 3.Teab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. 4.Teab Eestit maakaardil – maismaa, jõed, järved, saared, suuremad linnad. 5.Teab, et Eesti on meie kodumaa/isamaa/sün nima, kus elavad pere ja sõbrad. 6.Teab, et oleme eestlased, räägime eesti keelt ja elame Eesti Vabariigis.</p>	<p>1.Nimetab Eesti riigi sümboleid. 2.Teab maakonna ja koduvalla Kõo sümboleid. 3.Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta. 4.Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. 5.Teab, et Eesti pealinn on Tallinn, kus töötab Vabariigi Valitsus, Riigikogu ja president. 6.Kirjeldab oma peretraditsioone. 7.Selgitab, kes on ja mida teeb vallavanem/linnapea.</p>
<p>MAAILMA MAAD JA RAHVAD</p>			<p>1.Mõistab, et peale eesti keele räägitakse maailmas teisi keeli.</p>	<p>1.Teab peale Eestimaa teisi lähimaid riike. 2.Mõistab, et rahvad kõnelevad erinevaid keeli ja et üksteisest aru saada, tuleb õppida</p>	<p>1.Teab, et Maa on planeet ja seal elab palju erinevaid rahvusi. 2.Oskab leida kaardilt Eesti ja teisi tuntuid riike. 3.Teab küsimisel</p>	<p>1.Nimetab teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid (sh. naaberriigid Soome, Rootsi, Läti, Leedu, Venemaa) 2.Suhtleb teisest rahvusest lapsega. 3.Leiab gloobuselt tuntuid</p>

				võõrkeeli.	nimetada maailmas enimlevinud keeli. 4.Teab, et maailmas on ka teise nahavärviga inimesi.	maid ja lõuna-, põhjapooluse.
MINU SÕBRAD SÕPRUS ABIVALMIDUS HOOLIVUS SUHTUMINE VIISAKUS KÄITUMIS- REEGLID	1.Mõistab, et rühmakaaslased on ka sõbrad. 2.Mõistab, kui keegi on haiget saanud ja vajab lohutust. 3.Mõistab hea ja halva tähendust. 4.Lehvitab hüvastijätul.	1.Osutab sõpradele küsides nende nimesid. 2.Aitab kaaslastel mänguasju kohale tagasi panna. 3.Mõistab, et kaaslasega tuleb sõbralikult koos mängida, tülitsemisel ära leppida. 4.Mõistab hea ja paha tähendust. 5.Meeldetuletamise korral tervitab ja jätab hüvasti. 6.Mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes täiskasvanu juuresolekul neile vastavalt oma käitumist (loobudes tegevuse algatamisest).	1.Küsimisel nimetab oma sõprade nimesid 2.Oskab sõpra vajadusel lojutada. 3.Märkab kaaslast ja arvestab teistega. 4.Mõistab, et inimesi on erinevate vajadustega. 5.Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust. 6.Meeldetuletamisel tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab. 7.Täiskasvanu meeldetuletamisel järgib kokkulepituid reegleid (nt räägime vaikse häälega). 8.Selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea“ ja „halva“ tähendust.	1.Teab sõprade nimesid. 2.Abistab ja lojutab sõpra. 3.Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm.). 4.Teab inimeste erinevusi (keeleline, füüsiline, vanuseline). 5.Näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (sh puudega inimesed) tuleb kõikidesse inimestesse sõbralikult suhtuda (nt kaasab teisi oma mängu, jagab mänguasju, pakub maiustust). 6.Teab üldtuntuid viisakusreegleid. 7.Mõistab lauakombeid. 8.Selgitab, miks on igapäevaste reeglite	1.Nimetab küsimisel sõbra positiivseid omadusi. 2.Oskab sõpra lojutada, abistada, andeks anda ja leppida. 3.Märkab ja kirjeldab enda ja teiste (ka pildil ja fotol) emotsioone (hirm, viha, kurbus, üllatus, rõõm). 4.Korrastab oma isiklikke esemete hoiukohta (riidenagi või – kapp, töökarpi). 5.Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (rassiline, keeleline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine-valge kepp, juhtkoer, vaegkuulmine-kuldeaparaat). 6.Teab üldtuntuid viisakusreegleid ja lauakombeid (noa-	1.Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. 2.Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides, leiab lahendusi. 3.Oskab kaasinimestega väärikalt käituda (tähelepanu ja austus vanemate inimeste vastu). 4.Oskab arvestada teiste huve ja arvamusi. 5.Lahendab konflikte sõnaliselt. 6.Teab nimetada erivajadustega inimeste vajalikke abivahendeid. 7.Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimaluste piires. 8.Teab mõisteid <i>ausus</i> ja <i>autus</i> tähendust ning käitub vastavalt. 9.Järgib käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm.)

Kõo Lasteaed Tähekild

				täitmise vajalik (nt toas räägime vaikselt, jookseme selleks ettenähtud kohas).	kahvliga söömine, vaikselt). 7.Kasutab igapäevases kõnes õigesti mõisteid „hea“, „halb“, „õige“, „vale“.	10.Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
OHUD MEIE ÜMBER ESEMED AINED KOHAD OLUKORRAD	1.Mõistab, et mõned esemed võivad ohtlikud olla	1.Osutab küsimisel teravale esemele, mis võib haiget teha. 2.Mõistab, et mängida võib vaid lubatud kohtades. 3.Osutab pildil olevale ohtlikule putukale – mesilane (kui katsud, siis nõelab)	1.Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid). 2.Mõistab, et igal pool pole ohutu mängida. 3.Mõistab, et õnnetuse korral tuleb abi paluda täiskasvanult.	1.Nimetab esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (tikud, terariistad, ravimid, kemikaalid). 2.Teab kohti, kus on ohtlik mängida. 3.Teab, et õnnetuse puhul tuleb pöörduda täiskasvanu poole. 4.Mõistab, et võõrastega ei tohi kaasa minna. 5.Selgitab ,et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks	1.Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, kuum vedelik/toit, lahtine tuli, tikud, terariistad, ravimid, kemikaalid, lahtised veekogud, ehitised). 2.Nimetab kohti, mis võivad olla ohtlikud (talvel: jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades nt tänaval; suvel: ujumine täiskasvanu järelvalveta,; rattasõit kiivrita teel, üksi mängimine õues). 3.Mõistab eksimise võimalusi linnas, kaupluses ja metsas. 4.Teab, et võõrastega kaasa ei minda ja maiustusi vastu ei võeta.	1.Teab ja tunneb ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud). 2.Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates olukordades ja keskkondades. 3.Teab ja nimetab hädaabinumbrit 112 ja oskab seda kasutada. 4.Kirjeldab tegutsemist ohuolukordades (vettekukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane) 5.Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal ja metsas.

<p>KIRJANDUS, KINO, TEATER JA KUJUTAV KUNST</p> <p>RAAMAT ETENDUSED FILM KUNST</p>	<p>1.Mõistab kuulata lühikest juttu. 2.Küsimisel nimetab etenduses nähtud tegelasi. 3.Suudab väljendada oma kujutlusi paberil.</p>	<p>1.Osutades leiab raamatu. 2.Oskab nimetada etenduses nähtud tegelasi 3.Tunneb huvi pildilt näidatud kunsti vastu. 4.Tunneb rõõmu käelistest tegevustest kunsti vallas.</p>	<p>1.Teab, et raamatut saab poest osta ja seda tuleb hoolivalt vaadata. 2.Mõistab nähtud etenduse sisu. 3.Kirjeldab lühemat filmi, mis nähtud. 4.Mõistab selgitatud kunsti pildil või näitusel. 5.Meeldib ise välja mõelda kunstitöö sisu.</p>	<p>1.Mõistab, et raamat annab uusi teadmisi ja pakub elamusi. 2.Kirjeldab lasteaias nähtud etenduse sisu. 3.Teab, kuidas käituda teatris (istutakse vaikselt, lõpus plaksutatakse). 4.Mõistab teatri ja kino erinevusi. 5.Kirjeldab kunstitööd oma nägemuses. 6.Kasutab kunstitöö visualiseerimisel oma fantaasiat (ei samastu teistega).</p>	<p>1.Teab, et raamatu kirjutab autor (kirjanik), luuletusi luuletaja, pildid joonistab kunstnik. 2.Teab, kuidas hoolitseda raamatu eest. 3.Teab tuntumaid lastekirjanikke Eestis. 4.Suudab ettekanda luuletust või jutustada ise väikse loo. 5.Mõistab teatri olemust ja sealseid kombeid. 6.Eristab draamateatrit nukuteatrit. 7.Teab Viljandi teatreid – Ugala, Nukuteater, lasteteater REKI. 8.Oskab käituda teatris, kinos. 9.Eristab ja nimetab erinevat kunsti (skulptuur, keraamika ja maal). 10.Tunneb rõõmu oma kunstitöö tulemusest. 11.Osutab küsides tuttavale kunstitööle ja nimetab kunstniku.</p>	<p>1.Teab, et raamat trükitakse trükikojas, ostetakse raamatupoest, laenutatakse raamatukogust. 2.Nimetab erinevaid raamatuid-entsüklopeedia, sõnastikud, jutu- ja luuleraamatuid jne. 3.Teab, kuidas raamatu eest hoolitseda. Teab tuntumaid lastekirjanikke Eestis ja maailmas ja nende populaarsemaid teoseid. 4.Oskab nimetada oma lemmikraamatut. 5.Teab, mis on teater – lava, näitlejad, kostüümid, dekoratsioonid. 6.Kirjeldab erinevaid teatreid – draamateater, nukuteater, muusikateater. 7.Mõistab erinevaid etenduste liike – draama ballett, muusikal. 8.Teab mõisteid kino, film. 9.Teab, kuidas käituda teatris ja kinos. 10.Eristab kujutavas kunstis – kunstnik, maal, näitused; tarbekunst – keraamika, ehted. 11.Teab mõne kunstniku nime.</p>
---	--	---	--	---	--	--

<p>TERVIS JA SPORT INIMKEHA TERVISLIK TOIT TERVISE VÄÄRTUS-TAMINE HAMMASTE TERVIS</p>	<p>1.Osutab küsimisel peale, kätele, jalgadele. 2.Tunneb rõõmu liikumisest. 3.Teab, mis on hambapesu.</p>	<p>1.Osutab küsimisel peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele. 2.Tunneb rõõmu liikumisest. Teab, et peab sööma. 3.Teab, et hambaid peab pesema</p>	<p>1.Teab ja nimetab, kus asuvad käed, jalad, kõht, pea, silmad, kõrvad, suu ja nina. 2.Mõistab, miks on vajalik süüa erinevaid toiduaineid (värskaid salateid, puuvilju). 3.Mõistab tegevusi, mis tugevdavad tervist (liikumine, toit). 4.Peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu. 5.Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, käterätik). 6.Osutab küsimisel hammaste hooldamiseks vajalikele vahenditele (hambahari ja hambaharja tops). 7.Harjab hambaid täiskasvanu abiga.</p>	<p>1.Teab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust. 2.Osutab küsimisel kehal südame, kopsude ja aju asukohale. 3.Mõistab poisi ja tüdruku erinevusi. Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. 4.Teab tervist hoidvaid tegevusi (puhkus, liikumine, tervislik toitumine). 5.Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. 6.Mõistab, mis on tähtsad tegevused hammaste tervise hoidmisel (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti külastamine).</p>	<p>1.Nimetab kehaosi ja teab, kuidas neid tugevdada. 2.Teab tüdruku ja poisi erinevusi. 3.Teab, millised toiduained on eriti vajalikud organismile. 4.Selgitab taldrikureegli põhimõtet (pool taldrikust on täidetud köögiviljaga, veerand teraviljaga – kartul või riis või makaron ja veerand liha või kalaga). 5.Selgitab, kust pärinevad igapäevased toiduained (nt kohupiima valmistatakse piimast, leiba teraviljast). 6.Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite. 7.Nimetab toiduainete rühmad (teraviljatooted, puu- ja köögiviljad, piimatooted, liha- kala- muna,</p>	<p>1.Nimetab tüdruku ja poisi erinevusi ja tunnuseid (tüdrukud kasvavad naisteks, poisid meesteks). 2.Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. 3.Nimetab erinevaid meelelundeid (kuulmis- ja tasakaaluelund, nägemis- haistmis- ning maitsmiselund). 4.Teab nimetada toiduaineid, mis on vajalikud iga päev süüa ja mida rohkem, milliseid vähem. 5.Kirjeldab, mis on terve olemine. 6.Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (nt. tervislik ja riskikäitumine: suitsetamine, sh. passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald, tabletid). 7.Teab, mis on haigus. 8.Teab erinevad spordialasid, spordivõistluseid (võit ja kaotus) ja eesti sportlasi; talispordialad – kelgutamine, suusatamine, uisutamine, jäähoki.</p>
--	---	--	---	--	--	--

					<p>toidurasvad).</p> <p>8.Selgitab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab pesema käsi.</p> <p>9.Selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik).</p> <p>10.Nimetab tervisele kasulikke tegevusi (nt. tervislik toit: sh. vitamiinirikkad puu- ja köögiviljad, piisav kehaline liikumine, piisav uni, puhkus, mäng, hea tuju, sõbralikud suhted).</p> <p>11.Teab, mis on terve olemine.</p> <p>12.Teab, kuidas ja kui tihti on vaja hambaid pesta.</p> <p>13.Teab, miks tekib kaaries e. hambauk.</p>	<p>9.Järgib hammaste hooldamise põhimõtteid igapäevaelus.</p> <p>10.Selgitab, miks tekivad hambaaugud.</p> <p>11.Põhjendab, miks piimahambad ära tulevad (sest nende asemele kasvavad jäävhambad)</p>
AMETID JA TÖÖD	<p>1.Mõistab tööde tähendust.</p>	<p>1.Teab, et vanemad teevad tööd.</p> <p>2.Matkib lihtsamaid töövõtteid.</p>	<p>1.Mõistab töötamise vajalikkust.</p> <p>2.Teab töövõtteid rühma tegevustes.</p> <p>3.Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.</p>	<p>1.Teab, et kõik tööd on vajalikud, töötegitajat peab austama.</p> <p>2.Teab mängu – või töökoha korrastamise vajadust.</p> <p>3.Nimetab</p>	<p>1.Teab nimetada vanemate ameteid.</p> <p>2.Põhjendab mängu – ja töökoha korrastamise vajadust.</p> <p>3.Kirjeldab erinevaid elukutseid ja nende vajalikkust.</p>	<p>1.Nimetab pereliikmete elukutseid ja ameteid.</p> <p>2.Mõistab töö vastutuse tähtsust.</p> <p>3.Selgitab vestluses enimtuntud ametite (nt arst, tuletõrjuja, politsei, õpetaja) vajalikkust.</p> <p>4.Nimetab küsimisel, kelle</p>

Kõo Lasteaed Tähekild

				<p>üldtuntuid elukutseid kodukohas.</p> <p>4.Loetleb tuntumate ametite töövahendeid.</p>	<p>4.Teab, mis on töö- ja puhkepäevad.</p> <p>5.Mõistab, et ettevõtetud tööd tuleb viia lõpule (nõude pesemine, pliiatsite teritamine, ümbruse korrastamine).</p>	<p>poole abi vajades tuleks pöörduda (nt tulekahju-tuletõrje, haigus- arst, liiklusõnnetus- politsei).</p> <p>5.Selgitab töөлkäimise vajadust.</p> <p>6.Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes.</p> <p>7.Selgitab raha otstarvet.</p>
<p>TEHIS-MAAILM ESEMED</p> <p>SIDEVAHENDID</p>	<p>1.Tunneb huvi erinevate materjalide vastu.</p>	<p>1.Kasutab erinevaid materjale mängudes (nt. klots on telefon).</p>	<p>1.Mõistab, et esemed on valmistatud erinevates materjalidest.</p> <p>2.Kasutab mängides nn. sidevahendeid.</p>	<p>1.Nimetab esemeid, mis on valmistatud puidust, plastmassist.</p> <p>2.Mõistab sidevahendite vajadust (kiire teate edastamine).</p>	<p>1.Selgitab, et varem puudusid inimestel esemed, mida praegu peetakse väga vajalikeks (nt mobiiltelefon).</p> <p>2.Teab sidepidamise võimalusi – kiri, telefon, elektrooniline kiri.</p> <p>3.Kasutab paberit ja pliiatsit kirja kirjutamisel.</p>	<p>1.Selgitab, kuidas mõned inimeste loodud esemed mõjuvad loodusele halvasti (nt autode heitgaasid, põlev plastmass).</p> <p>2.Teab, mis on sidevahend - sidevahendite areng käskjalast e-postini (telegramm, telefon, internet)</p> <p>3.Mõistab, kuidas kirja kirjutada – vajalik on ümbrik, postkast, markpostkontor, aadress.</p> <p>4.Telefoniga rääkimine, kuidas rääkida korrektselt</p>
<p>KOOL</p>	<p>1.Kuulab lasteaia õpetajat.</p>	<p>1. Teab, et lasteaia mängitakse</p>	<p>1.Osutab pildil olevale koolile ja õpilastele, õpetajatele.</p>	<p>1.Osutab jalutuskäigul kodukoha lähedal olevale koolile.</p>	<p>1.Mõistab õppimise tähtsust koolis (koolist saab uusi teadmisi).</p> <p>2.Mõistab kooli ja lasteaia erinevusi.</p>	<p>1.Teab kooli kui õppimise kohta.</p> <p>2.Kirjeldab, mille poolest kool lasteaiaast erineb (tund, vahetund, õpetaja, koolimaja, klassid, pinginaaber).</p>

KEEL JA KÕNE *Kirjalik kõne – lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

1-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
<p>1.Saab aru tuttavate esemete ja tegevuste nimetustest</p> <p>2.Tunneb tuttavate inimeste nimesid</p> <p>3.Ütleb oma nime</p> <p>4. Mõistab lihtsaid korraldusi</p> <p>5. Kordab lihtsaid sõnu</p> <p>6.Väljendab end žestide ja miimikaga</p> <p>7.Kasutab üksikuid sõnu ilma käände- ja pöördelõppudeta</p> <p>8.Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatut</p>	<p>1.Oskab nimetada tuttavaid tegevusi</p> <p>2.Oskab nimetada teda ümbritsevaid esemeid</p> <p>3.Kordab täiskasvanu poolt öeldud sõnu ja lauseid</p> <p>4.Hakkab tegema lihtsaid järeldusi</p> <p>5.Kasutab kõnes lihtsamaid omadus- ja määrsõnu (ilus, hea, ruttu)</p> <p>6.Vaatab pildiraamatuid</p> <p>7.Kuulab jutte ja nõuab neid jälle</p> <p>8.Esitab küsimusi <i>mis? kus?</i></p> <p>Kasutab eitavaid lauseid (ei saa lahti)</p>	<p>Suhtlemine</p> <p>1.Alustab ise aktiivselt suhtlust</p> <p>2.Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega</p> <p>3.Küsib teda huvitavate asjade kohta</p> <p>4.Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (2-3 lauset)</p> <p>5.Jutustab oma hiljuti kogetud kogemusest (2-3 lauset)</p> <p>6.Jutustab pildiseeria järgi (1 lause pildi kohta)</p> <p>Grammatika</p> <p>1.Kasutab kõnes eri tüüpi , sh koondlauseid</p> <p>2.Kasutab kõnes liitlauseid sidesõnadega <i>ja; aga</i></p> <p>Sõnavara</p> <p>1.Kasutab kõnes nii üld- kui liiginimetusi (<i>puu – kask, kuusk</i>)</p> <p>2.Kasutab kõnes osade</p>	<p>Suhtlemine</p> <p>1.Vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab <i>miks?</i> ja <i>kuidas?</i> – küsimusi</p> <p>2.Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust</p> <p>3.Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid</p> <p>4.Kirjeldab täiskasvanu abiga pilti, pildiseerial kujutatud tegevust</p> <p>5.Jutustab kuulnud kirjanduspala sisu täiskasvanu suunavate küsimuste abil</p> <p>6.Jutustab möödunud sündmusest 3-5 lausega.</p> <p>7.Annab hinnangu kaaslaste tegevusele</p> <p>8.Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud Tema kogemusega</p> <p>Grammatika</p> <p>1.Kasutab lihtsamaid põimlauseid (<i>sest, kui...siis jne</i>)</p> <p>2.Kasutab -nud, -tud kesksõnu</p>	<p>Suhtlemine</p> <p>1.Jutustab iseendast</p> <p>2.Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja. Teeb vahet naljal ja narrimisel</p> <p>3.Läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega</p> <p>4.Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausetega</p> <p>5.Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid</p> <p>Grammatika</p> <p>1.Kasutab õigesti saava ja rajava käände vorme (<i>-ks, -ni</i>)</p> <p>Märkab grammatikavigu kõnes (<i>loeb- lugeb</i>) ning parandab neid</p> <p>2.Kasutab enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (<i>mida tehakse? Mida tehti?</i>)</p> <p>Sõnavara</p> <p>1.Kasutab õigesti aega väljendavaid määrsõnu (<i>eile-täna-homme</i>)</p> <p>2.kasutab mõningaid samatähenduslikke sõnu (nt räägib, jutustab, ütleb)</p>	<p>Suhtlemine</p> <p>1.Kasutab erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt eesmärkidest</p> <p>2.Valib intonatsiooni sõltuvalt olukorrast ja kaasvestlejast</p> <p>3.Mõistab kaudseid ütlusi (nt Ruumis on aken lahti! st Pane aken kinni!)</p> <p>4.Jutustab pildi ja pildiseeria järgi, annab edasi põhisisu ja olulised detailid</p> <p>5.Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva teksti</p> <p>6.Räägib, mida hakkab tegema (plaanib tegevusi)</p> <p>7.Jutustamise ajal parandab ja täiendab oma teksti</p> <p>Grammatika</p> <p>1.Kasutab kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses</p> <p>2.Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid</p> <p>3.Hääldab oma kõnes ja etteloetud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele</p>

1-2 a lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	(detailide) nimetusi	3.Kasutab mõisteid: <i>suur-suurem- kõige suurem</i>	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
		<p>Nt <i>käpad, saba</i>. 3.Kasutab lihtsamaid liitsõnu (<i>nukuvoodi</i>) ja tuletisi (<i>täpp – täpiline</i>) Hääldamine 1.Kasutab lihtsamaid sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris 2.Hääldab õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (<i>-nt, -lt, -mp</i> jne) Kirjalik kõne* 1.Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas 2.Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti 3.Matkib lugemist ja kirjutamist</p>	<p>4. Kasutab tingivat kõneviisi Sõnavara 1.kasutab mõningaid vastandsõnu 2.Kasutab inimest iseloomustavaid omadussõnu 3.Kasutab aega väljendavaid nimisõnu: hommik, päev õhtu, öö Hääldamine 1.Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid 2.Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid1 2-silbilistes tuttava tähendusega sõnades Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu Kirjalik kõne* 1.Tunneb iseseisvalt ära hääliku häälikute reas, sõnas 2.Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (küsib, osutab pildile) 3. Kirjutab trükitähtedega oma nime – jääb ära</p>	<p>3.Kasutab õigesti mõningaid sihilisi ja sihituid tegusõnu (sõidab - sõidutab) 4.Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (puud: kask, kuusk) Hääldamine Kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu Kirjalik kõne* 1.Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid – nt nõõbid, klotsid – kasutades) 2.Määrab hääliku asukoha häälikuühendita sõnas (alguses, keskel, lõpus) 3.Eristab tähenduselt sarnaseid, vältelt erinevaid sõnu (koli – kool) 4.Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt sildid) 5.Kirjutab trükitähtedega oma nime</p>	<p>Häälikuid Sõnavara 1.Kasutab kõnes kujundlikke väljendeid (nt tuul ulub) 2.Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu 3.Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt elusolendid, tähtpäevad) 4.Moodustab tuttavas kontekstis liitsõnu Kirjalik kõne* 1.Tunneb tähti ja veerib kokku 1-2-silbilisi sõnu 2.Häälib õigesti kuni 3-silbilisi häälikuühenditeta sõnu 3.Eristab sõnas kuulmise järgi pikka, ülipikka häälikut 4. Jagab kuulnud lause sõnadeks 5. Tunneb ära kirjavahemärgid (, . ! ?) 6. Kirjutab joonistähtedega kuni 2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega 7.Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule</p>

MATEMAATIKA

1-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
<p>Laps leiab värve (punane, kollane, roheline)</p> <p>2.näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike)</p> <p>3. Leiab samasuguse kujundi, laob torni</p> <p>4.mõisted öö ja päev</p> <p>5.laps osutab, kus on ese</p>	<p>1.teab värve kollane, punane, roheline, sinine, pruun, must</p> <p>2. laob klotse üksteise peale</p> <p>3.tunneb ringi ruutu</p> <p>4. teab mõisteid Pikk - lühike</p> <p>Suur – väike</p> <p>Ees – taga</p> <p>All – peal</p> <p>5. Mõisted: öö, päev</p> <p>6.orienteerub oma kehal</p> <p>7.leiab esemete seast ühe kindla eseme</p> <p>8.leiab samasuguse eseme</p>	<p>1.Oskab moodustada sarnaste tunnuste järgi hulki;</p> <p>2.oskab moodustada paare;</p> <p>3.oskab kirjeldada hulki mõistetega <i>sama palju, ühepalju, võrdselt</i>;</p> <p>4.loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5-ni;</p> <p>5.võrdleb kahte eset suuruse, pikkuse, laiuse järgi ning kasutab õpitud suurusmõisteid;</p> <p>6.eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab nimetatud kujunditega sarnaseid esemeid ümbritsevast;</p> <p>7.leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid ja kirjeldab</p>	<p>1.rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse alusel; leiab hulgale ühise nimetuse;</p> <p>2.kasutab hulkade võrdlemisel mõisteid: rohkem kui, vähem kui;</p> <p>loendab 10-ni;</p> <p>3.järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;</p> <p>4.oskab kirjeldada ruudu, ringi, ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast;</p> <p>5.teab ja kasutab õigesti ööpäeva osi hommik-päev-õhtu-öö;</p> <p>oskab kasutada ajamõisteid eile-täna-homme;</p> <p>6.oskab määrata enda asukohta teiste objektide suhtes;</p> <p>7.tunneb ja nimetab õigesti paremat ja vasakut poolt.</p>	<p>1.loendab 10 piires ja teab arvude rida 10-ni;</p> <p>2.oskab nimetada antud arvule eelnevat ja järgnevat arvu, võrdleb neid;</p> <p>3.tunneb numbrimärke 10-ni;</p> <p>4.oskab liita ja lahutada hulkade suurendamise, vähendamise teel;</p> <p>5.leiab objektide hulgast silma järgi suurema / väiksema ja kontrollib õigsust kõrvutamise teel;</p> <p>6.mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga ja kirjeldab mõõtmistulemust;</p> <p>7.kasutab mõõtmisel algus- ja lõpp-punkti;</p> <p>koostab iseseisvalt mustreid, rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvi jm. järgi;</p> <p>8.teab ja nimetab õiges järjekorras nädalapäevi;</p> <p>9.oskab määrata objekti</p>	<p>1.oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid kahe erineva tunnuse järgi;</p> <p>2.võrdleb hulki ja kasutab kirjeldamiseks mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i>;</p> <p>3.teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu;</p> <p>4.teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;</p> <p>5.liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, = ;</p> <p>koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;</p> <p>6.järjestab kuni viis eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus);</p> <p>7.rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;</p> <p>8.kirjeldab enda asukohta ümbritsevate objektide suhtes;</p> <p>9.orienteerub ruumis, õuealal ja</p>

		<p>neid; eristab hommikut ja õhtut; 8.oskab määrata esemete asukohta endast lähtuvalt ja kasutab mõisteid <i>üleval-all, ees-tagas</i></p>		<p>asukoha teise objekti suhtes; 10.orienteerub ruumis juhendamise järgi, kasutab asukoha kirjeldamiseks ruumimõisteid <i>all-peal, kohal, keskel, ääres, vasakul - paremal</i>.</p>	<p>paberil; 10. oskab öelda kellaaega täistundides; 11.nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva; 12.mõõdab esemete pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, sentimeeter, vms); 13.eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (sent, euro, sentimeeter, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse; 15.leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, kera, kuubi, kirjeldab neid kujundeid.</p>
--	--	--	--	--	--

KUNST

1-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
<p>1. Lapse joonistamine on pliatsikriipseldus (silma ja käe koostöö pole nii arenenud</p> <p>2.Leiab koos täiskasvanuga kriipseldustest esemeline kujutis</p> <p>3.laps näeb teisiti kui täiskasvanu</p> <p>4.Laps maalib näpuvärviga</p> <p>5. Kortsutab pehmet paberit ja rebib sellest tükke</p>	<p>1. Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi</p> <p>2. Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid</p> <p>3. jälgendab õpetajat, muljudes, rullides ja näpistades voolimismaterjali</p> <p>4.Tõmbab pliatsiga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu</p> <p>5. Trükib näpu- ja käejäljendiga, erinevate templitega</p> <p>6. Katab aluspinna liimiga,</p>	<p>1.Leiab ümbritsevast tuttavaid jooni ja vorme</p> <p>2.tunneb peale põhivärvuste ka roosat, lillat, oranži ja beeži</p> <p>3. voolib kera silindriks ja vastupidi, tükeldab ja liidab voolimismaterjali, kasutab voolimispulka</p> <p>4.Kasutab pinna katmisel värviga erinevaid töövõtteid: edasi-tagasi, ringikujuliselt, värvimine pintsliga otsa ja küljega</p> <p>5.Oskab tõmmata viltusi, sakilisi, ristamisi jooni ; kujundada mustreid</p> <p>6.oskab kujutada ümmargusi ja kandilisi kinnisvorme (päike, pall, maja, auto)</p> <p>7. laob ja kleebib erineva tekstuuriga kujundeid</p> <p>8.kasutab lisaks liimipulgale ka liimipintslit ja lappi</p>	<p>1.Märkab erinevaid värvivarjundeid: heletume</p> <p>Tunneb lisaks eelnimetatutele ka halli värvust</p> <p>2.voolib väiksemate detailidega esemeid ja esemete gruppe</p> <p>3.viimistleb voolingu: silub, kaunistab väikeste detailidega, kujundab mustri</p> <p>4.kasutab maalimisel ja joonistamisel kaarjaid jooni</p> <p>5.värvib piirjoont ületamata</p> <p>6.lõikab kääridega ribasid, tunneb ohutu töötamise võtteid</p> <p>7.Rbib paberist tükke, ribasid, kaarjaid nurki</p> <p>8. vildib lihtsamaid objekte – jääb ära</p> <p>9.Kasutab käelistes tegevustes jääk- või looduslikku materjali:</p>	<p>1.kujutab objekte vastavuses aastaajaga, arvestab proportsioone</p> <p>2.oskab värve segada</p> <p>3.oskab voolida inimest looma, sh liikumises</p> <p>4.kujutab objekte natuuri järgi (lilled, mänguasjad)</p> <p>5.rebib ümmargusi vorme</p> <p>6. lõikab mööda sirgjoont, paberit ümardades, sümmeetrilisi vorme</p> <p>7.teeb iseseisvalt valmis kleepetöö: lõikab või rebib ja siis kleebib</p> <p>8.voldib lihtsaid loomi või esemeid</p> <p>9.valib iseseisvalt teema ja materjalid</p>	<p>1.mõistab perspektiivi põhimõtet – lähedalasuv objekt paistab suuremana, kaugelasuv objekt väiksem</p> <p>2.kasutab toonide sulatamise tehnikat (akvarell)</p> <p>3.tunneb värvuste erinevaid toone ja varjundeid (samblaroheline, sinepikollane)</p> <p>4.voolib detailirohkeid, keeruka kujuga esemeid</p> <p>5.kujutab inimest eest- ja tagantvaates</p> <p>6.kujutab mälu, kirjelduse, fantaasia järgi</p> <p>7.viimistleb töö</p> <p>8. õmbleb traagelduspistes, õmbleb nõöbi</p> <p>9.heegeldab kettsilmuseid, punub paela</p> <p>10.Tunneb ja oskab kujutada lihtsamaid rahvuslikke mustreid</p>

	paigutab sellele kujundeid		Sammal, käbid, pappkarbid jne.		
--	----------------------------	--	--------------------------------	--	--

MUUSIKA

1-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
<p>Laulmine. Kuulab tähelepanelikult õpetaja laulu</p> <p>Kuulamine. Tunneb rõõmukuulatavast laulust, muusikapalast</p> <p>Muusikalis-rütmiline liikumine. Sooritab koos õpetajaga lihtsaid tantsuliigutusi (kiikumine jalalt jalale, kükitamine, käte peitmine, lehvitamine)</p> <p>Pillimäng. Mängib kaasa</p>	<p>Laulmine. Huvitub laulisest tegevusest</p> <p>Püüab kaasa laulda üksikuid silpe, laululõike</p> <p>Suudab laulule kaasa teha liigutusi</p> <p>Kuulamine. Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule</p> <p>Liikumine. Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades meetrumit</p> <p>Pillimäng.</p>	<p>Laulmine. Laulab rühmaga samas tempos. Oskab kuulata eelmängu. Laulab peast koos liigutustega lihtsamaid rahva- ja lastelaule.</p> <p>Kuulamine. Kuulab keskendunult muusikapala, laulu, tunneb ära tuttavaid laule.</p> <p>Liikumine. Tantsib kasutades eakohaseid tantsuelemente, osaleb solistina ringmängudes. Väljendab end loovalt läbi matkiva liikumise</p> <p>Pillimäng. Mängib</p>	<p>Laulmine. Laulab väljahingamisel loomuliku häälega</p> <p>Laulab rühmaga samas tempos</p> <p>Oskab kuulata vahemänge</p> <p>Laulab peast mõningaid rahva- ja lastelaule</p> <p>Kuulamine. Kuulab muusikapala huviga, tunneb ära tuttavaid meloodiaid</p> <p>Oskab iseloomustada lühidalt muusikapala</p> <p>Eristab mõningaid rahvapille</p> <p>Liikumine. Tantsides kasutab eakohaseid tantsuelemente</p> <p>Muudab liikumist muusikaosade vaheldumise põhjal</p> <p>Pillimäng. Mängib ja tunneb tämbri järgi ära</p>	<p>Laulmine. Laulab ilmekalt lähtudes meloodia ja teksti karakterist, laulab peast rahva- ja lastelaule koos rühmaga</p> <p>Kuulamine. Tunneb ära lihtsamaid žanre: marss, tantsuviis. Oskab laiemalt analüüsida kuulatud muusikapala. Eristab puhkpilli ja keelpilli tämbri järgi. Oskab nimetada mõningaid eesti rahvapille ja tunneb neid ära kõla järgi</p> <p>Liikumine. Liikumises kasutab eakohaseid tantsuelemente. Reageerib muusika tempo muutustele, muudab liikumissuunda muusika dünaamika järgi</p> <p>Pillimäng. Mängib rütmi- ja meloodiapillidel lihtsamaid kaasmänge, korduvat rütmi</p>	<p>Laulmine. Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega. Esitab laule nii rühmas kui solistina</p> <p>Kuulamine. Oskab kuulatud muusikapala analüüsida</p> <p>Eristab mitmeid muusikainstrumente tämbri ja nimetuse järgi. Tunneb mõisteid: dirigent, helilooja, rahvaviis, koorilaul</p> <p>Liikumine. Väljendab end loovalt liikumise kaudu toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu) ja eakohastele tantsuelementidele (hüpaksamm, polka jne)</p> <p>sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga</p>

koos õpetajaga rütmipillil või plaksutab, patsutab muusika- laulu saateks	Mängib muusikat kuulates, liikudes, lauldes kaasa meetrumit või rütmi kehapillil või rütmipillil	rütmipille laulu, muusikapala ja liikumise saateks, eristab neid tämbri ja nimetuse järgi	rütmipille Teab lihtsamaid rahvapille nimetuse järgi, mängib plaatpillidel lihtsaid saateid lasteriimidele ja muusikapaladele Lapsel on väljakujunenud tempo- ja ansamblitunnetus	või meloodialõiku, tunnetab pausi. Mängib pilliansamblis 6-keelsel kandlel	Pillimäng. Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge, teab pilli nimetusi. On välja kujunenud ansamblitunnetus, naudib ühist musitseerimist
---	--	---	---	--	--

LIIKUMINE

1-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Sooritab õpetaja juhendamisel harjutusi ohutult ja aktiivselt Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste Säilitab kõndides ja joostes sihi Veeretab palli ja jälgib selle suunda, jookseb vahendile järgi Sooritab ettenäitamise järgi asendeid ja liikumisi	Arvestab kaaslasti aktiivses tegevuses Säilitab liikudes tasakaalu tasakaalupingil ja muudel vähendatud pindadel Mängib aktiivse liikumisega mängu Sooritab harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ning erinevate vahenditega Kõnnib, jookseb, hüpleb muusika	Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi, käsitseb erinevaid vahendeid Teeb koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi Mängib 2-4 reeglga liikumismänge Oskab hoida kohta kolonnis, ringis, viirus Sooritab liigutusi muusika järgi Algatab iseseisvalt mängu ja tegutseb iseseisvalt lasteaia	Teab spordivahendite nimetusi ja kasutab erinevaid vahendeid ohutult ning sobival viisil Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi Teeb harjutusi väikevahenditega Mängib kollektiivseid võistlummänge Osaleb jõukohastes teatevõistlustes Teeb palli, hüpitsa ja rõngaga harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti Sooritab koordinaatsiooni,	Oskab kasutada mõisteid õpitud terminoloogia piires Mõistab hügieeninõuete olulisust Ronib varbseinal ja kaldpinnal Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses Suudab käsitseda loovmängudes mitut vahendit korraga Valitseb harjutusi tehes keha Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu Kohandab liigutusi etteantud rütmiga Oskab lihtsamaid tantsusamme Osaleb kelguga tegevustes,	Teab sihipärase kehalise tegevuse mõju Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, koordineeritult ja rütmiliselt Säilitab paigal olles ja liikumisel, erinevate vahenditega käsitsemisel tasakaalu Võistleb teatevõistlustes Suudab läbida takistusriba nii saalis kui maastikul Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall) Teab ausa mängu põhimõtteid

Kõo Lasteaed Tähekild

<p>Mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes Mängib vabamängus iseseisvalt Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi.</p>	<p>järgi Veab tühja kelku ja sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla Matkab õpetaja või vanematega looduses.</p>	<p>õuealal. Veab kelku nõlvakust üles ja sõidab iseseisvalt alla.</p>	<p>tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi Liigub vastavalt muusika tempole kas kiiremal või aeglasemal, jäljendab liikumisega erinevaid rütme Sooritab rännakuid koos õpetajaga. Veab kelgul kaaslast ja sõidab mäest alla.</p>	<p>mis nõuavad mitmesugust kelgu käsitlemisoskust. Suudab sõita tõukerattaga ja jalgrattaga (võimalusel õpetab lapsevanem).</p>	<p>ja peab kinni kokkulepitud mängureeglitest. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi Sooritab kujundliikumisi ringis, viirus, kolonnis. Liigub vahelduva tempoga Väljendab liikumise kaudu emotsioone. Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslastega. Osaleb kelguvõistlustel. Mängib lihtsamaid maastikumänge.</p>
--	--	---	--	---	--

8. KOOLIVALMIDUSE MÄÄRATLEMISE PÕHIMÕTTED

Lapse valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse elu jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärase eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps elab ja areneb, aga ka lapsevanemad ja õpetajad, kes lapsega suhtlevad ja tema arengut suunavad.

Koolivalmidus on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevuselt õpitegevusele.

Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist. Omavahel põimudes ja üksteisest sõltudes moodustavad nad terviksüsteemi, mis aitavad lapsel toime tulla koolipoolsete nõudmistega.

Füüsilise aspekti seisukohalt on olulised:

- lapse tervislik seisund, sellest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime;
- lapse üldfüüsiline areng, liikumisaktiivsus ja vastupidavus;
- lapse oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist;
- lapse motoorne areng – käelihaste tegevus ning käe ja silmade koostöö;

Vaimse aspekti seisukohalt on olulised:

- kuidas laps oma teadmised ja oskused esile toob, kuidas ta oskab neid kasutada,
- kuidas ta lahendusteni jõuab jms;
- lapse vaatlusoskus (oskus kuulata ja uurida, koondada tähelepanu);
- lapse kujutlused ruumist ja ajast (orienteerumine ajas ja ruumis);
- lapse oskus järjestada, rühmitada, võrrelda (loogiline mõtlemine) jms;
- lapse kõne, väljendus- ja jutustamisoskus;
- lapse oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistada; tajude eristusvõime ja mõtestatus;

Sotsiaalse aspekti sisukohalt on olulised:

- lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi;

- lapse igapäevane käitumine (on omandanud tavalised käitumismallid);
- lapse oskus ja iseseisvus seada eesmärged ja ülesandeid;
- lapse tahe täita täiskasvanu nõudmisi.

Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse õpetajate poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil. Koolivalmiduse väljaselgitamiseks rühma tasandil kasutatakse Viive Naeri väljatöötatud intervjuud maikuus.

Lasteaia õppekava läbinuile väljastab lasteaed vastava õiendi ja koolivalmidus kaardi.

Lasteaia ja kooli koostööna võimaldatakse koolieelikul tutvuda kooliga.

9. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö.

Vajadusel koostavad rühma õpetajad õppeaasta algul (september-oktoober) koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Individuaalse arenduskava vajalikkus selgitatakse välja jälgides kõiki arengulisi valdkondi:

- Kommunikatiivsed oskused: suuline kõne, kõne mõistmine, hääliku ja foneemitaju, lugemine, ettelõetud teksti mõistmine jne.
- Kognitiivsed oskused: vaatlus- ja kuulamisoskus, silma ja käe koostöö, teabe mõtestamine.
- Sotsiaalsed oskused: suhtlemine eakaaslastega ja täiskasvanutega, käitumine jne.
- Motoorika: üld- ja peenmotoorika.
- Eneseteenindus: riietumine, oma asjade korrashoidmine jne.
- Üldtervislik seisund.

Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendamisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest,

muutused lapse arengus fikseeritakse, vajadusel konsulteeritakse eriarstide ja spetsialistidega.

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Arenguvajaduste toetamiseks on tehakse vajadusel muudatusi või kohandusi (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas. Erivajadustega lastele koostatakse plaanid arenguliste erivajaduste rahuldamiseks nendes valdkondades, milles laps abi ja arendamist vajab. Planeerimisel toetatakse koostööle rühma õpetajaga, plaanid seostatakse lapse arengu analüüsiga. Arendamisse kaasatakse ka erivajadustega laste lapsevanemad. Lapsevanem jagab oma kogemusi lapse suhtlemise iseärasustest kodus ning kõik lapsega tegelevad spetsialistid nõustavad vanemaid ja pereliikmeid koostöö võimalustest lapse arendamisest.

10. KOOSTÖÖVORMID LASTEAIAS

Koostöö lastevanematega

Koostöö põhimõtted:

- Lastevanemate ja lasteaia vaheliste koostöövormide mitmekesistamine eesmärgiga äratada vanemates huvi lastega tehtava töö vastu.
- Lasteasutuse ja kodu töö kahesuunalisus: lasteaed arvestab lapsevanemate soovitusi ja arvamusi ning toetab lapsevanemaid laste kasvatamisel ning kaasab peresid lasteaia tegevuste rikastamiseks.

Lastevanematega suhtlemise võimalused:

- vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal;
- kirjalikud teated vanematele;
- rühmade teadetetahvlid;
- lasteaia infolehed;
- lapsevanema infovoldik;
- telefon;
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal;
- arenguestlus;

- lastevanemate osalemine lasteaia üritustel;
- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel;
- avatud uste päevad rühmas ja lasteaias;
- lasteaia kodulehekülg (<http://tahekild.koo.ee/>)

Koostöös lastevanematega arutatakse läbi nii lasteaia kui rühma õppe- ja kasvatustöö eesmärgid kui põhimõtted. Iga aasta septembris kooskõlastatakse vanemate ja õpetajate ootused ning eesmärgid läbi rühma tegevuskava. Lapsevanem annab lasteaia tegevuse kvaliteedile hinnangu. Selleks korraldab lasteaed kevaditi rahulolu küsitluse lapsevanematele.

Lapsevanematel on õigus olla kindel, et igasugune isiklik info, mida nad on avaldanud kas suuliselt või kirjalikult on konfidentsiaalne.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu tööpõhimõtted on fikseeritud koolieelse lasteasutuse seaduses. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem kui korra kvartalis.

Koostöö kolleegidega

Koostöö kolleegidega tugineb vastastikusel lugupidamisel, austusel, viisakusel, mõistmisel, huumorimeelel:

- valmisolek stressivaba, loova õhustiku tekitamiseks
- valmisolek nõustada ja abistada loomingulistes, metoodilistes, pedagoogilis- psühholoogilistes küsimustes
- valmisolek ühisüritusteks – loengud, õppused, väljasõidud, peod
- valmisolek kolleegidevaheliseks tihedaks koostööks

Koostöö kooli, rahvamaja, raamatukogu ja teiste asutustega

Koostöö tugineb vastastikusel lugupidamisel, austusel, viisakusel, mõistmisel, kontaktide loomisel ja kokkulepetel.

Koostöö omavalitsusega

Koostöö omavalitsusega tugineb vastastikusel lugupidamisel, austusel, viisakusel, mõistmisel:

- vallavalitsuse ja vallavolikogu määruste, korralduste ja otsuste täitmine

- koostöö sotsiaalhoolekandespetsialistiga ja finantsjuhiga, mis toimub eelneval kokkuleppel direktoriga

11. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Kõo Lasteaed Tähekild õppekava on arenev dokument, mis muutub koos ajaga. Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu liikmed. Läbi pedagoogilise nõukogu kinnitab direktor muudatused ja parandused.